

МИНИСТЕРСТВО НА ОТБРАНАТА

ИНСТИТУТ ПО ОТБРАНА „ПРОФЕСОР ЦВЕТАН ЛАЗАРОВ”

София 1592, бул. „Проф. Цветан Лазаров” № 2, факс: 02/92 21 808, <http://di.mod.bg>

ОБЯСНИТЕЛНА ЗАПИСКА

КЪМ ОБОРОТНАТА ВЕДОМОСТ ЗА 2023 ГОДИНА НА ИНСТИТУТ ПО ОТБРАНА „ПРОФЕСОР ЦВЕТАН ЛАЗАРОВ”

Институтът по отбрана „Професор Цветан Лазаров” е научноизследователско, опитно-конструкторско и експертно-техническо звено към министъра на отбраната със седалище град София. Институтът по отбрана е създаден с Постановление на Министерския съвет № 140 от 04.06.2009 г. като юридическо лице по чл. 60 от Закона за администрацията към Министъра на отбраната. С ПМС № 5 от 21.01.2014 г. Институтът по отбрана е именован „Професор Цветан Лазаров”.

Счетоводната политика на Института по отбрана „Професор Цветан Лазаров” е изготвена в съответствие с разпоредбите на Закона за счетоводството, Националните счетоводни стандарти регламентирани с ДДС №20/2004 г., счетоводната политика на Министерството на отбраната и всички нормативни актове, засягащи дейността на Министерството на отбраната. Към счетоводната политика е разработена и амортизационна политика като са спазени указанията дадени с ДДС №5/30.09.2016 г. За всички нефинансови амортизируеми активи е избран линейният метод на амортизация.

Индивидуалният сметкоплан на Института е изготвен в съответствие с изискванията и промените в Сметкоплана на бюджетните организации, регламентирани в указанията на Министерството на финансите и дирекция „Финанси” на Министерство на отбраната.

В Института по отбрана „Професор Цветан Лазаров” счетоводството се осъществява на документалната обосноваемост на стопанските операции и факти, като се спазват изискванията за съставянето на документите съгласно действащото законодателство и вътрешните нормативни документи, които са съобразени със спецификата на дейността.

Двустранното счетоводно записване на стопанските операции се води на програмен продукт „Алгос” по отделни отчетни групи „Бюджет”, „Сметки за средства от Европейския съюз” и „Други сметки и дейности”. Всички счетоводни операции са съставени в съответствие със заложените основни принципи по прилагането на Националните счетоводни стандарти от бюджетните организации и в изпълнение на регламентите на ДДС № 20/2004г., ДДС 14/30.12.2013 г., ДДС 8/23.12.2014 г., ДДС № 1/26.01.2015 г, ДДС № 5/30.09.2016 г. и останалите указания на Министерство на финансите. Финансовият отчет е съставен по форма и съдържание, определени със Заповед № ЗМФ-1338/22.12.2015 г. на министъра на финансите и е изготвен в срокове и по реда на ДДС 08/21.12.2023 г.

В Института по отбрана „Професор Цветан Лазаров” към 31.12.2023 г. на основание заповед за инвентаризация № 436/03.10.2023 година на директора на Институт по отбрана „Професор Цветан Лазаров” е извършена годишна инвентаризация на дълготрайните нефинансови активи, материалните запаси и разчетните счетоводни сметки, съгласно разпоредбите на Закона за счетоводството, Вътрешните правила за извършване на инвентаризация, утвърдени с МЗ № ОХ-773/30.10.2015 г., изменена с МЗ № ОХ-783/21.09.2018 г., МЗ № ОХ-741/16.09.2020 г. и утвърдената счетоводна политика на Института. Резултатите от тях са отразени в инвентаризационните описи и сравнителните ведомости към 31.12.2023 година. Няма констатирани липси или излишъци.

I. Отчетна група „Бюджет”

Раздел 1 - Сметки за капитали и заеми

През отчетната 2023 година няма изменение в разполагаемия капитал на Института, респективно по сметка 1001 „Разполагаем капитал” и по сметка 1101 „Акумулирано изменение на нетните активи” няма счетоводни записи.

Раздел 2 - Сметки за дълготрайни материални и нематериални активи

През отчетната 2023 година дебитните обороти на сметките от група 20 „Дълготрайни материални активи“ и група 21 „Нематериални

дълготрайни активи“ в размер на 825 454,68 лева са формирани от закупени и заведени в баланса нефинансови дълготрайни активи, както следва:

В Дебита на сметка **2041 „Компютри и хардуерно обзавеждане“**:

- закупени дълготрайни активи от издръжката на института за 10 685,81 лева;

- заприходени дълготрайни активи, прехвърлени от отчетна група „Сметки за средства от ЕС“ в отчетна група „Бюджет“ на стойност 8 169,99 лева /кредитен оборот на сметка 7601;

- от актове за трансформиране и смесване и протоколи за преместване на ДМА – 44 630,60 лева;

- получени от други военни формирования през с/ка 7600 – 20 979,71 лева.

В Кредита на сметка 2041 „Компютри и хардуерно обзавеждане“:

- извършен брак на дълготрайни активи на стойност 21 768,63 лева /Дебитен оборот на сметка 6992 „Намаление на нефинансови дълготрайни активи от други събития“ /;

- отписване на амортизацията на предаден мрежов сървър на Комендантство - МО в размер на 1 614,21 лева. /отразени по дебита на сметка 7600/;

- предаден мрежов сървър на Комендантство – МО – 34 257,39 лева;

В Дебита на сметка **2049 „Други машини, съоръжения, оборудване“**:

- закупени дълготрайни активи на стойност 113 009,60 лева;

- заприходени дълготрайни активи придобити от минала година /през с-ка 7992/ на стойност 3 633,02 лева;

- получени от други военни формирования през с/ка 7600 – 85 275,55 лева.

В Кредита на сметка 2049 „Други машини, съоръжения, оборудване“:

- извършен брак на дълготрайни активи на стойност 6 524,40 лева /Дебитен оборот на сметка 6992 „Намаление на нефинансови дълготрайни активи от други събития“ /.

По кредитния оборот на с-ка **2051 „Леки автомобили“** е направена преоценка на лек автомобил НИСАН през дебита на с-ка 7801 „Преоценки на нефинансови дълготрайни активи“ в размер на 9 164,00 лева.

В Дебита на сметка **2060 „Стопански инвентар“**:

- закупени дълготрайни активи на стойност 2 664,80 лева;
- прехвърляне на ДМА от област „СЕС“ в област „Бюджет“ на стойност 3 567,00 лева.

В Кредита на сметка 2060 „Стопански инвентар “ няма обороти през 2023г.

В Дебита на сметка **2071 „Незавършено строителство, производство и основен ремонт“:**

- извършено авансово плащане по договор № 3-2799/04.12.2023 г. с НИК СТРОЙ 2000 ЕООД за изграждане на ограда на стойност 221 777,36 лева;
- за обследване на сграда за енергийна ефективност – 36 000,00 лева;
- за консултанска услуга по изграждане на сградата от ПРОНО ЕООД – 6 000,00 лева.

В Дебита на сметка **2079 „Други дълготрайни материални активи в процес на придобиване“:**

- осчетоводени ДМА, изплатени авансово през 2023 г. и не доставени в отчетния период на стойност – 269 061,24 лева.

По Кредита на сметка **2101 „Програмни продукти и лицензи за програмни продукти“** е отразена сумата в размер на 11 877,20 лева от извършено бракуване на същите.

Авансовите плащания през 2023 година по дебитно крайно салдо сметка 4020, с очаквана доставка през 2024 година, са на стойност 21 024,86 лева, а по сметка 4040 са в размер на 8 401,97 лева.

През отчетната 2023 година в изпълнение регламентите на ДДС 05/30.09.2016 г. е начислена на амортизация на нефинансовите дълготрайни активи. В кредитните крайни салда на сметките от група 24 „Амортизация на дълготрайни активи“ е отразена акумулираната амортизация по групи дълготрайни активи на обща стойност 2 798 398,63 лева за цялата година. За амортизация на всички амортизируеми нефинансови активи в Института се използва линейният метод, при който се разпределя амортизируемата стойност пропорционално на периодите, които обхващат предполагаемия им срок на годност.

Раздел 3 - Сметки за материални запаси и конфискувани активи:

През 2023 година всички закупени, получени, изразходени или предоставени материални запаси са отчетени чрез сметка **3020 „Материали“**. Аналитичното отчитане на материалните запаси е организирано по видове, материалноотговорни лица, наименование, номенклатурни номера в натурално и стойностно изражение.

Началното салдо на сметка **3020 „Материали“** е в размер на 426 346,19 лева, а крайното салдо по сметката е **433 677,55 лева**. За отчетния период по счетоводната сметка са отразени следните дебитни и кредитни обороти:

- закупени през отчетния период **„Горива и смазочни материали“** от търговската мрежа за издръжка на Института по отбрана „Професор Цветан Лазаров” на стойност 905,54 лева и изписани материални запаси по тази аналитичност в размер на 777,38 лева;

- закупените и отчетени по дебита на с-ка 3020 през отчетния период **„Канцеларски материали“** от търговската мрежа за издръжка на Института по отбрана „Професор Цветан Лазаров“ са в размер на 3 481,33 лв. и приети от структури в системата на Министерство на отбраната през сметка 7600 „Вътрешни некасови трансфери в отчетната група“ са получени и заприходени материални запаси в размер на 4 139,01 лв., като общата стойност на заведените канцеларски материали е 7 620,34 лева. Изписаните канцеларски материали през отчетния период по кредита на с/ка 3020 е в размер на 8 093,80 лв;

- закупените и отчетени по дебита на с-ка 3020 през отчетния период **„Учебни материали и помагала“** от търговската мрежа за издръжка на Института по отбрана „Професор Цветан Лазаров“ са в размер на 1 236,28 лв. и прехвърлени от област „СЕС“ в област „Бюджет“ през сметка 7601 „Прехвърлени активи и пасиви между отчетни групи Бюджет и СЕС“ материални запаси в размер на 78,23 лв., като общата стойност на заведените учебни материали и помагала е 1 314,51 лева. През отчетния период няма изписани учебни материали и помагала по кредита на с/ка 3020;

- през отчетния период са бракувани **„Строителни материали“** в размер на 18,00 лева, отразени по кредитния оборот на сметка 3020;

- закупените и отчетени по дебита на с-ка 3020 през отчетния период **„Консумативи и резервни части за хардуер“** от търговската мрежа за

издръжка на Института по отбрана „Професор Цветан Лазаров“ са в размер на 18 838,54 лв. и прехвърлени от област „СЕС“ в област „Бюджет“ през сметка 7601 „Прехвърлени активи и пасиви между отчетни групи Бюджет и СЕС“ материални запаси в размер на 1 155,99 лв., като общата стойност на заведените консумативи и резервни части за хардуер е 19 994,53 лева. Изписаните резервни части през отчетния период по кредита на с/ка 3020 са в размер на 48 619,31 лв;

- закупени през отчетния период „**Други резервни части**“ от търговската мрежа за издръжка на Института по отбрана „Професор Цветан Лазаров“ на стойност 2 960,54 лева и изписани материални запаси по тази аналитичност в размер на 5 098,36 лева;

- закупените и отчетени по дебита на с-ка 3020 през отчетния период „**Други материали**“ от търговската мрежа за издръжка на Института по отбрана „Професор Цветан Лазаров“ са в размер на 62 724,47 лв. и прехвърлени от област „СЕС“ в област „Бюджет“ през сметка 7601 „Прехвърлени активи и пасиви между отчетни групи Бюджет и СЕС“ материални запаси в размер на 1 736,64 лв., като общата стойност на заведените други материали е 110 764,49 лева. През отчетния период са изписани други материали в размер на 73 536,54 лева по кредита на с/ка 3020.

Общият размер на дебетния оборот в размер на **143 559,95 лева** на счетоводна сметка 3020 се формира, както следва:

- от получени помощи и дарения дарения отразени по Кредита на сметка 7413 „Получени текущи помощи и дарение в натура от страната“ са получени и заприходени материални запаси на обща стойност 1 582,80 лева;

- прехвърлени материални запаси от отчетна група „Сметки за средства от ЕС“ в отчетна група „Бюджет“ на стойност 2 970,86 лева /кредитен оборот на сметка 7601/;

- получени от други военни формирования през счетоводна сметка 7600 „Вътрешни некасови трансфери в отчетната група“ материални запаси в размер на 4 191,14 лева;

- закупени материални запаси от търговската мрежа за нуждите на Института по отбрана /с-ка 4010 и с-ка 4030/ в размер на 114 834,53 лева;

- заприходени са получените от други събития материални запаси на обща стойност 19 980,62 лева /Кредита на сметка 7993 „Увеличение на материални запаси от други събития“/.

При изписването на материалните запаси на разход се използва методът на средно претеглената цена.

Общият размер на кредитният оборот по сметка 3020 „Материали” в размер на **136 143,39 лева** е формиран както следва:

- изписани на разход материални запаси на стойност 79 199,25 лева чрез сметките от подгрупа 601 „Разходи за материали“;

- изписани материални запаси от актове за трансформиране и смесване на ДМА и МЗ на стойност 39 349,00 лева;

- преместени материални запаси с протокол за преместване в размер на 5 281,60 лева;

- извършен брак на материални запаси на стойност 12 313,54 лева /Дебитен оборот на сметка 6993 „Намаление на материални запаси от други събития“ /.

Дебитният оборот на сметка **3030 „Производство”** в размер на 3 270,04 лева е формиран от получена продукция /разпечатване на тефтери и календари от ВГС/ отразена по кредита на сметка 7600 „Вътрешни некасови трансфери в системата на първостепенния разпоредител“.

Кредитният оборот на сметка 3030 „Производство” в размер на 3 491,74 лева е от изписани материали, отразени в дебита на сметка 6019 „Разходи за други материали“.

Раздел 4 - Сметки за разчети – вземания и задължения

1. Сметки от група 40 „Доставчици”

За отчитане на разчетните взаимоотношения на Института по отбрана „Професор Цветан Лазаров” с други фирми и организации е използвана разчетната сметка **4010 „Задължения към доставчици в страната“**, която е с равни обороти и към 31.12.2023 г. - няма крайно салдо.

Крайното дебитно салдо на сметка **4020 „Доставчици по аванси от страната”** в размер на **21 024,86 лева** е формирано в резултат на:

- закупени материални активи под стойностния праг на същественост от ДАТА ПРО ООД, но не доставени през 2023 год. на обща стойност 12 805,14 лева;

- закупени консумативи и резервни части за хардуер от ПЛЕСИО КОМПЮТЪРС ЕАД, но не доставени през 2023 год. на стойност 5 399,00 лева;
- закупени други материали от ЕВРОМАРКЕТ БРД ООД и ОФИС ЕКСПРЕС СЪРВИС АД, но не доставени през 2023 год. на обща стойност 2 820,72 лева.

Разчетните взаимоотношения с доставчици от чужбина са отчетени по сметка **4040 „Доставчици по аванси от чужбина”**, като крайното дебитно салдо по тази счетоводна сметка е в размер на **8 401,97 лв.** и е формирано от платени авансово материални запаси и един брой балистична цев /ДМА/ на външен контрагент – Прототипа-3М, които не са доставени през отчетния период.

2. Сметки от група 41 „Клиенти“

Разчетите с клиенти са отчетени в дебита на сметка **4110 „Клиенти от страната”**. Дебитният оборот в размер на 415 696,50 лева е равен на кредитния оборот. Издадените през отчетния период фактури за предоставени услуги са платени от клиентите.

3. Сметки от група 42 „Разчети с персонал, студенти, пенсии, социални помощи, обезщетения и субсидии“

През отчетния период за отчитане на разчетите с персонала са използвани счетоводните сметки от подгрупа 421 „Разчети с работници, служители и друг персонал - местни лица“, както следва:

- по счетоводна сметка **4211 «Задължения към работници, служители и друг персонал – местни лица»** е налице крайно кредитно салдо в размер на **135 254,82 лева** - неизплатено обезщетение на военнослужещ при освобождаване от кадрова военна служба;

- по счетоводна сметка **4213 «Вземания от работници, служители и друг персонал – местни лица»** е налице крайно дебитно салдо в размер на **1 259,83 лева** – от вземане на служител в дългосрочен отпуск за временна нетрудоспособност.

Крайното кредитното салдо на сметка **4230 „Провизии за бъдещи плащания към персонала“** в размер на **627 142,73 лева** са начислени суми на

служителите от Института по отбрана за неизползваните си отпуски и осигуровките към тях за сметка на работодателя.

4. Сметки от група 45 „Разчети за данъци, осигурителни вноски и други операции между бюджетни организации”

През отчетната 2023 година Института по отбрана „Професор Цветан Лазаров” има начислен и внесен ДДС в размер на 38 727,46 лева, съгласно месечните справки-декларации по ДДС.

Крайното кредитно салдо по сметка **4511 „Разчети за ДДС”** в размер на **136,07 лева** е дължим данък за плащане на НАП.

Дебитните обороти по сметка **4512 „Разчети за данък върху приходите от стопанска дейност/Разчети за корпоративен данък”** в размер на 8 084,99 лева е данък върху приходите от стопанска дейност през 2022 година.

Кредитните обороти в размер на 9 057,97 лева по сметка 4512 „Разчет за данък върху приходите от стопанска дейност/ Разчети за корпоративен данък” е начисления данък върху приходите от стопанска дейност през 2023 година.

По сметка **4544 „Задължения за общински данъци, такси и адм. санкции“**, са начислени и внесени общински такси „Битови отпадъци“ и дължим данък за МПС за отчетния период в размер на **11 458,39 лева**, които са платени и към 31.12.2023 г. и сметка 4544 „Задължения за общински данъци, такси и адм. санкции“ няма салдо.

5. Сметки от група 46 „Временни безлихвени заеми и разчети за постъпления и плащания между бюджетни организации“

При отчитането на средствата от Европейския съюз са спазени изискванията за огледално отчитане на разчетите между отчетни групи „Бюджет” и „Сметки за средства от Европейския съюз” чрез използване на сметка **4682 „Разчети със сметки за средства от Европейския съюз на бюджетни организации от подсектор "Централно управление" за постъпили и разходвани средства“**. Кредитният оборот в размер на 5 628 836,56 лева са получените по европейски проекти средства, отразени по кредита на сметка 7481.

Дебитният оборот в размер на 2 794 536,59 лева са извършените плащания по европейски научноизследователски проекти.

Крайното салдо по счетоводна сметка 4682 е в размер на 11 555 820,84 лева, а началното – 8 721 520,87 лева.

6. Сметки от група 49 „Други провизии и корективи“

В изпълнение на разпоредбите на т. 48 от ДДС 20/2004 г. са начислени в кредита на сметка 4971 „Коректив по задължения към доставчици - местни лица”, задължения към доставчици по фактури, с дата следваща отчетна година, но касаеща разходи в отчетната /2023/. Кредитното салдо на сметка **4971 „Коректив по задължения към доставчици - местни лица”**, показва задълженията към доставчици по фактури, с дата следваща отчетна година, но касаеща разходи в отчетната 2023 година в размер на 17 460,43 лева, от които разходи за вода 443,22 лева; разходи за мобилни услуги – 3 895,05 лв.; разходи за горива и смазочни материали в размер на 699,42 лева; разходи за ел.енергия – 7 997,30 лева, разходи за охрана на КЗЛД – 4 134,66 лева и разходи за фиксирани телефонни услуги на „Виваком“ – 290,78 лева.

Раздел 5 - Сметки за финансови активи

През отчетния период финансовите активи в Института по отбрана са отчитани чрез сметка **5011 „Касови наличности в лева”**, която е с равни обороти и в края на отчетния период няма салдо. Сметка **5013 „Текущи банкови сметки в лева”** в края на годината няма салдо за отчетна група „Бюджет”.

В Институтът по отбрана „Професор Цветан Лазаров“ е открита сметка за разплащания в евро по европейски проекти, на които ИО е координатор след даден положителен отговор от Министерство на финансите с писмо № 04-1111-12/27.01.2022 г. Движението на средствата в евро се осчетоводява по сметка **5014 „Текущи банкови сметки във валута“**. Дебитният оборот в размер на 3 939 720,21 лева са получените финансови средства по европейски проекти. Кредитният оборот в размер на 2 236 478,09 лева са резултат от: преведени финансови средства на други бенефициенти и други разходи по европейски научноизследователски проекти. В края на отчетния период сметка 5014 има дебитно салдо в размер на **5 432 243,93 лева**.

Раздел 6 - Сметки за разходи

Изразходването на финансовите ресурси в Института по отбрана „Професор Цветан Лазаров” се извършва на основание на нормативната база, свързана със законосъобразното, целесъобразното и икономичното разходване на бюджета. Организиран е строг контрол върху разхода на наличните финансови средства, очертани са приоритетите и са взети мерки за недопускане на нарушения на финансовата и лимитната дисциплина. Разходите за дейността са отчетени по икономически елементи чрез сметките от група **60 „Разходи по икономически елементи”** са както следва:

1. Разходите за материали са отчетени чрез сметките от подгрупа **601 „Разходи за материали”**, отразени в крайно дебитно салдо и са на обща стойност **242 163,82 лева**.

Дебитният оборот на Сметка **6010 „Разходи за горива, вода и енергия”** е в размер на 183 960,24 лева и е формиран от разходите за електроенергия, топлоенергия, вода и горива. Кредитният оборот на сметка 6010 е в размер на 10 078,02 лева и е формиран от префактурираните разходи за електроенергия, за вода и топлоенергия.

Разходите за канцеларски материали са отчетени в дебита на сметка **6011** и са в размер на 11 505,40 лева.

Разходите за медикаменти и лекарства са отчетени по дебитния оборот на с-ка **6013** и са в размер на 533,10 лева.

Разходите за консумативи и резервни части за хардуер са отчетени в дебита на сметка **6017** и са в размер на 3 048,91 лева.

Разходите за други резервни части са отчетени в дебита на сметка **6018** и са в размер на 2 118,48 лева.

Разходите за други материали са отчетени в дебита на сметка **6019** и са в размер на 51 075,71 лева.

2. Разходите за външни услуги на обща стойност **196 203,16 лева** са отчетени по крайно дебитно салдо чрез сметките от подгрупа **602 „Разходи за външни услуги”**.

Разходите за пощенски и телекомуникационни услуги са в размер на 49 069,22 лева и са отчетени в дебита на сметка **6023 „Разходи за пощенски и**

телекомуникационни услуги". Кредитният оборот на сметка 6023 е в размер на 39 250,28 лева и е формиран от възстановените суми за телекомуникационни услуги.

Разходите за квалификация и преквалификация на персонала са в размер на 7 328.50 лева и са отчетени в дебитния оборот на сметка **6025 „Разходи за квалификация и преквалификация на персонала“**. По кредитния оборот на счетоводната сметка е отразена сумата в размер на 4 224,88 лева – възстановени разходи по това направление.

Разходите за поддръжка на софтуер са в размер на **11 516,00 лева** и са отчетени по дебитния оборот на сметка **6026**.

Другите разходи за външни услуги са отчетени по дебитния оборот на сметка **6029 „Други разходи за външни услуги“** и са на обща стойност **201 066,42 лева**. По кредитния оборот на сметка 6029 „Други разходи за външни услуги“ – **29 301,82 лв.** са отразени възстановените разходи, които представляват разходи на „Изпитвателна лаборатория на МО“, „Централна изпитвателна лаборатория за тилови имуществва“ и „Централна лаборатория за измервателна техника“, за регистрация и пререгистрация на ведомство и разходите за калибриране по други ползвани външни услуги.

3. Разходи за амортизация - за начислените разходи за амортизация за отчетния период са използвани сметките от подгрупа **603 „Разходи за амортизации“**. Начисляването на амортизации на нефинансови дълготрайни активи в Института по отбрана се осъществява при спазване на указанията дадени в ДДС 05/30.09.2016 г. Амортизацията по видове нефинансови активи е начислена помесечно за цялата отчетна година и е на обща стойност **569 262,34 лева**, като сумата е отразена в крайно дебитно салдо на подгрупата.

4. Разходите за заплати, други възнаграждения и провизии за персонала са отчетени чрез сметки от подгрупа **604 „Разходи за заплати, други възнаграждения и провизии за персонала“** и са в размер както следва:

Дебитният оборот на сметка **6041 „Разходи за заплати и възнаграждения на персонал по служебни правоотношения“** е формиран от начислените средства за заплати и други възнаграждения на персонал по служебни правоотношения /военнослужещи и държавни служители/ и е в размер на **2 230 186.97 лева**;

Дебитният оборот на сметка **6042 „Разходи за заплати и възнаграждения на персонал по трудови и приравнени на тях правоотношения”** е формиран от начислените средства за заплати и други възнаграждения на персонал по трудови правоотношения и е в размер на **923 374.78 лева**;

Дебитният оборот на сметка **6043 „Разходи за заплати и възнаграждения на персонал по трудови правоотношения - нещатен персонал”** е формиран от начислените средства за заплати и други възнаграждения на персонал по трудови правоотношения – нещатен персонал и е в размер на **245 214.66 лева**;

Дебитният оборот на сметка **6044 „Разходи за заплати и възнаграждения на персонал по извънтрудови правоотношения”** е формиран от начислените средства за заплати и други възнаграждения на персонал по извънтрудови правоотношения /граждански договори/ и е в размер на **59 189.20 лева**, а по кредита на счетоводната сметка е отразена сума в размер на **1 670,03 лева**, която представлява възстановен разход по това направление.

Дебитният оборот на сметка **6047 „Разходи за провизии за персонал”** в размер на **627 142,73 лева** са начислени провизии за бъдещи плащания на персонала – неизползваните отпуски и осигуровките за сметка на работодателя към тях на служителите от Института по отбрана «Професор Цветан Лазаров».

Сторнирани са начислените през 2022 година разходи за провизии на персонала в размер на **434 571,48 лева** – кредитния оборот на сметка **6048 „Сторнирани разходи за провизии за персонал“**.

5. Разходите за социални осигуровки за персонал и други лица са в размер на 994 855,64 лева и са отчетени чрез сметки от подгрупа 605 „Разходи за осигурителни вноски “.

Дебитният оборот на сметка **6051 „Разходи за осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване”** е в размер **738 987,22 лева**. Формиран е от начислените осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване.

Дебитният оборот на сметка **6052 „Разходи за здравно осигуряване”** е в размер **158 332,15 лева** е формиран от начислените осигурителни вноски за здравно осигуряване.

Дебитният оборот на сметка **6055 „Разходи за осигурителни вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване”** е в размер **97 536,27 лева** и е формиран от начислените осигурителни вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване.

6. Разходите за общински и съдебни такси са отчетени чрез сметки от подгрупа 606 „Разходи за данъци и такси“

Разходите в размер на **11 160,97 лева**, за начислената и платена такса за битови отпадъци, са отчетени чрез сметка **6062 „Разходи за общински такси”**;

Разходите в размер на **297,42 лева** за начислени и платени общински данъци, отчетени в дебита на сметка **6065 „Разходи за общински данъци“**.

7. Другите разходи са отчетени чрез сметки от подгрупа 609 „Други разходи” и крайно дебитно салдо по счетоводните сметки е в размер на **54 174,41 лева**.

Разходите за командировки в страната са в размер на **31 289,04 лева** и са отчетени в дебита на сметка **6093 „Разходите за командировки в страната”**.

Разходите за командировки в чужбина са в размер на **4 531,83 лева** и са отчетени в дебита на сметка **6094 „Разходите за командировки в чужбина”**.

Представителните разходи в размер на **18 353,54 лева** са отчетени в крайно дебитно салдо на сметка **6098 „Други разходи в страната”**.

8. Разходите за застраховане на служебните коли и лабораториите в размер на 7 063,17 лева са осчетоводени в дебита на сметка 6203 „Разходи за застраховане”.

9. През отчетния период са изплатени помощи, обезщетения и други текущи трансфери на домакинства в размер на 3 000,00 лева, отчетени по дебитния оборот на счетоводна сметка 6421.

10. Разходите в размер на **3 355,00 лева**, отчетени в дебита на сметка 6451 „Субсидии и други текущи трансфери за нестопански организации” представляват платен членски внос.

11. Намалението на нетните активи от други събития формира оборотите по сметки от подгрупа **699 „Намаление на нетните активи от други събития“**:

Дебитният оборот на сметка **6992 „Намаление на нефинансовите дълготрайни активи”** в размер на **44 781.99 лева** е от извършен брак на дълготрайни активи за 6 611.14 лева и доначисляване на амортизации от минали години на прехвърлени ДМА от област „СЕС“ в област „Бюджет“ на стойност 38 170,85 лева.

Дебитният оборот на сметка **6993 „Намаление на материални запаси от други събития”** е в размер на **31 859,62 лева** и е от извършен брак на материални запаси.

Дебитният оборот на счетоводна сметка **6997 „Увеличение на пасиви /приходно-разходни позиции/ от други събития“** е в размер на **2 960,22 лв.** и е от непризнато ДДС за възстановяване от НАП от минали години.

Раздел 7 - Сметки за приходи, трансфери и преоценки:

1. Сметки от група 71 „Приходи от продажби на активи и услуги и доходи от дялови участия”

Основната дейност на Института по отбрана „Професор Цветан Лазаров” е свързана с научноизследователска и опитно - конструкторска дейност, анализ и изготвяне на прогнози, участие в подготовката, съпровождането и изпълнението на проекти в областта на развитието на въоръжението и бойната техника, калибриране на средства за измерване, изпитване на въоръжение и имущества в интерес на отбраната.

През отчетната 2023 година нетните приходи от продажби на услуги са отчетени в кредита на сметка **7110 „Приходи от продажба на услуги”** и са в размер на **301 932,45 лева** без ДДС.

Собствените приходи на Институт по отбрана „Професор Цветан Лазаров” се реализират основно от приходи от продажба на услуги. В Института по отбрана „Професор Цветан Лазаров” са обособени три акредитирани

самостоятелни лаборатории /„Изпитвателна лаборатория на МО“, „Централна изпитвателна лаборатория за тилови имуществва“ и „Централна лаборатория за измервателна техника“/, които осигуряват максимална достоверност на извършваните изпитвания, калибрирания и проверки на изделия и апаратура.

Лабораториите извършват широк спектър от дейности като климатико-механични, балистични изпитвания, изпитвания и измервания на отбранителни продукти по време на целия жизнен цикъл. Те изпълняват предназначението си в интерес на националната сигурност и в съответствие с изискванията на националните и международните стандарти, калибриране и проверка на еталони и средства за измерване на електрически и радиотехнически величини, проверяване на средства за измерване на положителното и отрицателното налягане, за измерване на дължини и ъгли и др.

Собствените приходи са преведени в Дирекция „Финанси“ - МО. Съгласно чл. 252 от ЗКПО е начислен дължимия 3 % данък върху приходите от стопанска дейност на бюджетни предприятия в размер на **9 057,97 лева**, отчетен в дебита на сметка **7190 „Отчисления за данък върху приходите от стопанска дейност на бюджетни предприятия“**.

По дебитния оборот на **счетоводна сметка 7392** са отчетени реализирани курсови разлики от операции с валутни пасиви в размер на **171,69 лева** по проект ERASMUS+, като финансовите средства по проекта са предоставени от Министерство на образованието и науката за развитие на човешките ресурси.

По кредитния оборот на **счетоводна сметка 7413** са осчетоводени получени дарения в натура в размер на **1 582,80 лева**, от тях: от КЗЛД – получени материали на обща стойност 1 440,00 лв. и от „ТЕРЕМ – Цар Самуил“ ЕООД, съгласно меморандум за сътрудничество № 401-ТДМ-06-05/25.08.2020 год. са получени материали в размер на 142,80 лева.

2. Сметки от група 75 „Трансфери между бюджети, сметки за средства от Европейския съюз и сметки за чужди средства“.

2.1 Сметки от подгрупа 750 „Вътрешни касови трансфери“

Кредитният оборот на сметка **7500 „Разчети за плащания в СЕБРА“** в размер на **7 786 361,04 лева** е равен на извършените и изплатени бюджетни разходи по СЕБРА.

Дебитните обороти на сметка **7501 „Вътрешни касови трансфери“** в размер на **5 498 790,15 лева** и са формирани както следва:

- възстановени средства в Дирекция „Финанси“ от реализирани приходи от продажба на услуги 361 700,85 лева;
- възстановени разходи по реда на текущата издръжка – 245 241,81 лева;
- сторнирани възстановени суми в размер на – /-285 244,82/ лева;
- възстановена надвнесена сума на клиент – 234,00 лева;
- получен трансфер по § 61 01 – 3 487 711,38 лева;
- получени трансфери по § 63 01 – 57 425,16 лева;
- преведени средства от партньори по Европейски проекти – 1 631 721,77 лева.

Крайното дебитно салдо по **счетоводна сметка 7501** е в размер на **5 498 790,15 лева**.

Дебитните обороти на сметка **7522 „Касови трансфери от/за бюджетни организации от подсектор „ЦУ“** в размер на **3 373 870,49 лева** са формирани, както следва:

- Институтът по отбрана „Професор Цветан Лазаров“ е координатор на **Националната научна програма „Сигурност и отбрана“ (ННП СиО)** на Министерството на Образованието и Науката (МОН), одобрена с Решение на Министерски Съвет № 731/21.10.2021 г.

Освен Института по отбрана „Професор Цветан Лазаров“, партньори по Националната научна програма „Сигурност и отбрана“ са Военна академия „Г.С.Раковски“, Университет по библиотекознание и информационни технологии, Център за изследвания по национална сигурност и отбрана – БАН, Университет за национално и световно стопанство, Академия на Министерство на вътрешните работи, Висше военноморско училище „Н.Й.Вапцаров“, Национален военен университет „В. Левски“ и Висше военновъздушно училище „Г. Бенковски“.

Съгласно РМС № 731/21.10.2021 г. и утвърдения финансов план на програмата, Институтът по отбрана „Професор Цветан Лазаров“ в качеството си на финансов координатор предостави трансфер на финансови средства на партньорите през м. декември 2023 год. за втория етап от програмата, който възлиза общо на 3 300 000 лв.

Финансовите средства, които Институтът по отбрана „Професор Цветан Лазаров“ е представил на партньорите са както следва:

- Висше военновъздушно училище „Г. Бенковски“ – 143 708,49 лева;
- Висше военноморско училище „Н. Й. Вапцаров“ – 359 164,30 лева;
- Национален военен университет „В. Левски“ – 401 185,16 лева;

- Военна академия „Г. С. Раковски“ – 424 711,96 лева;
- Център за изследвания по национална сигурност и отбрана – БАН - 444 718,15 лева;
- Университет за национално и световно стопанство – 348 625,65 лева;
- Университет по библиотекознание и информационни технологии - 406 881,44 лева.

Финансовите средства за втория етап, които Институтът по отбрана „Професор Цветан Лазаров“ е получил по тази програма, съгласно договора възлизат на 539 791,84 лв.

Към 31.12.2023 г. Институтът по отбрана „Професор Цветан Лазаров“ е усвоил финансови средства в размер на 28 700,46 лв. Неусвоените средства за първия етап от стойността на проекта към 31.12.2023 г. са в размер на 76 715,15 лв. Общо остатъка за първия и втория етап по ННПСИО на Института по отбрана е в размер на 616 506,99 лв., а сумата полагаща се на Академията на МВР /нямащи право на преходен остатък в края на отчетната 2023 година/ в размер на 228 368,35 лева са преведени на Университет по библиотекознание и информационни технологии-УниБИТ на 06.12.2023 г. по трансферен параграф 6102 – **844 875,34 лева**.

Кредитният оборот по счетоводна сметка 7522 е в размер на **3 487 711,38 лева** е резултат на получен трансфер от:

- Получен трансфер от Университет по библиотекознание и информационни технологии по проект „CyberTwin” - 82 925,43 лева;
- Получен трансфер от Университет по библиотекознание и информационни технологии по проект Национална научна програма „Сигурност и отбрана“ остатък от първи етап – 104 785,95 лева;
- Получен трансфер от Министерство на образованието и науката по проект Националната научна програма „Сигурност и отбрана“ за втори етап от проекта – 3 300 000 лева.

2.2 Сметки от подгрупа **759 „Трансфери за поети осигурителни вноски и данъци“**

За осчетоводяване на начислените осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване, здравно осигуряване, допълнително задължително

пенсионно осигуряване и дължим данък по закона за данъка върху доходите на физическите лица във връзка с прилагането на децентрализираното разплащане на данъците и осигурителните вноски са използвани сметките от подгрупа **759 „Трансфери за поети осигурителни вноски и данъци”** с кредитни обороти както следва:

- сметка 7591 „Трансфери за поети данъци върху доходите на физическите лица” – 245 292,97 лева;

- сметка 7595 „Трансфери за поети осигурителни вноски за ДОО” – 830 573,97 лева;

- сметка 7596 „Трансфери за поети осигурителни вноски за здравно осигуряване” – 182 919,94 лева;

- сметка 7597 „Трансфери за поети осигурителни вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване” – 115 258,53 лева;

- сметка 7598 „Корективен трансфери за поети осигурителни вноски и данъци” – 40 973,99 лева.

3. Сметки от подгрупа **760 „Вътрешни некасови трансфери в системата на първостепенния разпоредител”**.

При предаването и приемането на материални активи между Института по отбрана и военните формирования и структури от системата на Министерство на отбраната е използвана сметка **7600 „Вътрешни некасови трансфери в системата на първостепенния разпоредител”**. Оборотите по счетоводната сметка са сверени с всички второстепенни разпоредители с бюджет.

Кредитният оборот по сметка 7600 в размер на 113 716,44 лева е формиран както следва:

Получени са безвъзмездно активи и материални запаси от второстепенни разпоредители с бюджет както следва:

- от ККИПКО - ДМА на стойност 106 255,26 лева;

- от в.ф.24 430 Троян - материални запаси на стойност 7 409,05 лева;

- от Командване за логистична поддръжка – материални запаси – 52,13 лева.

Дебитният оборот по сметка 7600 „Вътрешни некасови трансфери в системата на първостепенния разпоредител” е в размер на 34 257,39 лева. Същият е формиран от:

- предадени дълготрайни материални активи /мрежов сървър/ на Комендантство МО на стойност 34 257,39 лева.

Кредитният оборот по сметка 7601 «Прехвърлени активи и пасиви между отчетна група Бюджет и СЕС» в размер на 14 707,85 лева е в резултат от прехвърляне на дълготрайни активи и материални запаси от отчетна група „Сметки за средства от ЕС“ в отчетна група „Бюджет“, както следва:

- от сметка 2041 „Компютри и хардуерно обзавеждане“ на стойност 8 169,99 лева;

- от сметка 2060 „Стопански инвентар“ – 3 567,00 лева.

- от сметка 3020 „Материали“ – 2 970,86 лева.

Дебитният оборот на сметка 7801 „Преоценка на нефинансови дълготрайни активи“ в размер на 9 164,00 лева е в резултат от преоценка на лек автомобил „Нисан“, извършена от лицензиран оценител.

4. Сметки от подгрупа 799 „Увеличение на нетните активи от други събития“

Кредитният оборот на сметка 7992 „Увеличение на нефинансови дълготрайни активи от други събития” в размер на 17 173,82 лева е формиран от заведени ДМА, получени от други събития (преместен ДМА осчетоводен неправилно през минал отчетен период и заприходена през 2023 год. закупена през 2022 год. балистична цев за нуждите на лабораторията).

Кредитният оборот на сметка 7993 „Увеличение на материални запаси от други събития” в размер на 19 980,62 лева е формиран от заведени материални запаси, получени от други събития (заприходени гилзи от стрелби и заприходени вторични суровини от бракуване).

Кредитният оборот на сметка **7994 „Увеличение на финансови активи /приходно-разходни позиции/ от други събития“** в размер на **3 050,00 лева** е формиран от закриване на крайно салдо на счетоводна сметка 4120 с протокол №1 – приход от предходен отчетен период.

Раздел 9 - Задбалансови сметки

1. Сметки от група 92 „Дебитори и кредитори по условни вземания и задължения“

През отчетната 2023 година по счетоводна сметка **9200 „Поети ангажименти за разходи – наличности“** са осчетоводени сключените договори с външни контрагенти, като крайното салдо по сметката е в размер на **851 281,13 лева**.

По кредитния оборот на сметка 9200 е осчетоводена сумата в размер на **1 605 935,47 лева** срещу дебитиране на сметка 9800 „Възникнали ангажименти за разходи“, както следва:

- Договор, сключен с Български пощи ЕАД гр. София – Западен район на стойност **9 961,74 лева**;
- Договор, сключен „РОЕЛ-98“ ООД на стойност **2 573,32 лева**;
- Договор, сключен с „Армстройинвест“ ЕООД на стойност **6 700,00 лева**;
- Договор, сключен с „АТС България“ ООД на стойност **3 947,25 лева**;
- Договор, сключен с „А1 България“ ЕАД на стойност **14 967,92 лева**;
- Договор, сключен със „СОТ – сигнално охранителна техника“ ЕООД на стойност **413,00 лева**;
- Договор, сключен със „Сектрон“ ООД на стойност **324,00 лева**;
- Договор, сключен с „Петрол“ АД на стойност **19 246,70 лева**;
- Договор, сключен с „Топлофикация София“ ЕАД на стойност **54 066,57 лева**;
- Договор, сключен с Комисията за защита на личните данни на стойност **33 225,57 лева**;
- Договор, сключен с „АЛГОС“ ООД на стойност **2 760,00 лева**;

- Договор, сключен с „Виваком-НЕТ“ ЕООД на стойност 8 830,26 лева;
- Договор, сключен с „Радо одит“ ЕООД на стойност 20 400,00 лева;
- Договор, сключен с „Кер токи пауър“ АД на стойност 673 864,80 лева.

По дебитния оборот на сметка 9200 са осчетоводени изплатените суми по сключените договори, които са в размер на 892 992,56 лева, срещу кредитиране на счетоводна сметка 9803 „Реализирани ангажименти чрез плащане“.

През отчетната 2023 година по счетоводна сметка **9214 „Получени гаранции и поръчителства“** са осчетоводени гаранции по договори с външни контрагенти, като крайното дебитно салдо по сметката е в размер на **259 095,78 лева**.

По кредитния оборот на сметка 9214 е осчетоводена сумата в размер на 170 429,55 лева срещу дебитиране на сметка 9981 „Кореспондираща сметка за задбалансови активи“ – отписване гаранции по договори с външни контрагенти.

По дебитния оборот на сметка 9214 са заведени застрахователни гаранции по договори с външни контрагенти в размер на 320 589,63 лева.

2. Сметки от група 98 „Бюджетни показатели“

Сумата на ангажиментите с незабавна реализация и приравнените на тях в размер на **315 518,14 лева** осчетоводени в дебита на сметка **9801 „Възникнали ангажименти за разходи с незабавна реализация“** и сумата на възникналите ангажименти са в размер на **1 604 655,08 лева**, осчетоводени в дебита на сметка **9800 „Възникнали ангажименти за разходи“**.

Сумата на възникналите нови задължения в размер на **946 177,61 лева** е отразена по кредита на сметка **9860 „Възникнали нови задължения за разходи“** срещу дебитиране на сметка 9989 „Кореспондираща сметка за задбалансови пасиви“.

По счетоводна сметка **9809 „Анулиране /канцелиране/ на поети ангажименти за разходи“** сумата е в размер на **261 052,70 лева** по крайно кредитна салдо.

3. Сметки от група 99 „Други задбалансови активи и пасиви и кореспондиращи задбалансови сметки“

Дебитният оборот на сметка **9909 „Активи в употреба, изписани като разход“** резултат от изписани материални запаси, вложени в употреба, отразени по сметка 9909, съгласно т. 2.13. от ДДС 20/2004 г. на стойност **60 517,21 лева**. По тази счетоводна сметка 9909 са прехвърлени и всички материални запаси /въоръжение и боеприпаси/ от с-ка 9978 в резултат на което по кредитния оборот на сметка 9978 е отразена сумата в размер на 27 289,38 лева.

II. Отчетна група „Сметки за средства от Европейския съюз“

През отчетната година е получено финансиране по европейски проекти на обща стойност **5 628 836,56 лева**, осчетоводени в дебита на сметка **4682 „Разчети със сметки за средства от Европейския съюз на бюджетни организации от подсектор "Централно управление" за постъпили и разходвани средства“** и в кредита на сметка 7481 „Получени текущи помощи и дарения от Европейския съюз“. От 2014 година до 31.12.2023 година Институтът е партньор в общо 38 международни проекта.

Дебитният оборот на сметка 7481 „Получени текущи помощи и дарения от Европейския съюз“ е на стойност 1 815 417,25 лева е в резултат на преведени финасови средства на партньори по проекти както следва:

- по проект Odysseus – 1 014 816,62 лева;
- по проект Acting – 800 600,63 лева.

Усвоените финансови средства по европейски проекти са формират кредитния оборот на сметка 4682 „Разчети със сметки за средства от Европейския съюз на бюджетни организации от подсектор "Централно управление" за постъпили и разходвани средства“ в размер на 2 794 536,59 лева.

Отчетността на разходите на тези средства се осъществява на програмен продукт „Алгос“ чрез разкрити в индивидуалния сметкоплан отделни синтетични сметки, които дават обобщена информация за

разходваните европейски средства. Изразходените средства са осчетоводени по дебита на следните счетоводните сметки:

2041 „Компютри и хардуерно оборудване” – 1 719,99 лева;

3020 „Материали” – 2 892,63 лева;

6010 „Разходи за горива, вода и енергия“ – 2 573,34 лева;

6019 „Разходи за други материали“ – 54,96 лева;

6023 „Разходи за пощенски и телекомуникационни услуги” – 3 657,02 лева;

6029 „Други разходи за външни услуги” – 97 977,27 лева;

6044 „Разходите за заплати и възнаграждения на персонала по извънтрудови правоотношения” – 1 262 879,96 лева;

6051 „Разходи за осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване” – 4 405,11 лева;

6052 „Разходи за здравно осигуряване” – 2 761,88 лева;

6055 „Разходи за допълнително задължително пенсионно осигуряване” – 1 457,02 лева;

6093 „Разходи за командировки в страната” – 10 289,83 лева;

6094 „Разходи за командировки в чужбина” – 167 982,75 лева;

6098 „Други разходи в страната” – 52 019,03 лева;

6203 „Разходи за застраховане” – 26,76 лева

За осчетоводяване на начислените осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване, здравно осигуряване, допълнително задължително пенсионно осигуряване и дължим данък по закона за данъка върху доходите на физическите лица във връзка с прилагането на децентрализираното заплащане на данъците и осигурителните вноски са използвани:

- сметка 7591 „Трансфери за поети данъци върху доходите на физическите лица” с кредитен оборот в размер на 25 838,22 лева;

- сметка 7595 „Трансфери за поети осигурителни вноски за ДОО” с кредитен оборот в размер на 7 930,82 лева;

- сметка 7596 „Трансфери за поети осигурителни вноски за здравно осигуряване” с кредитен оборот в размер на 4 603,14 лева;

- сметка 7597 „Трансфери за поети осигурителни вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване” с кредитен оборот в размер на 2 601,83 лева.

Дебитният оборот на сметка 7598 „Корективен трансфер за поети осигурителни вноски и данъци” е в размер на 40 973,99 лева.

Към 31.12.2023 г. Институтът по отбрана „Професор Цветан Лазаров” има поети ангажименти *по Европейски програми* в размер на **39 543 011,94 лв.** отразени по кредита на сметка 9200 „Поети ангажименти за разходи“ и по дебита на счетоводна сметка 9800 „Възникнали ангажименти за разходи“.

В изпълнение изискванията на т. 82 и 83 от ДДС 14/2013 г. на Министерство на финансите същите са отчетени, както следва:

Крайно кредитно салдо на сметка 9200 „Поети ангажименти за разходи-наличности“ е в размер на **39 543 011,94 лв.** и отразява наличните ангажименти на Института по отбрана към 31.12.2023 г.

По кредита на сметка 9803 „Реализирани ангажименти за разходи чрез плащане“ са отразени реализираните ангажименти за отчетния период в размер на **338 548,90 лв.**

По счетоводна сметка 9808 „Корекции в обема/стойността на поетите ангажименти за разходи е осчетоводена сума в размер на **+ 191 675,36 лв.**

По дебитния оборот на счетоводна сметка 9989 „Кореспондираща сметка за задбалансови пасиви“ и по кредитния оборот на счетоводна сметка 9860 „Възникнали нови задължения за разходи“ е отразена сумата в размер на **338 548,90 лв.**

Представеният годишен счетоводен отчет за 2023 година на Институт по отбрана „Професор Цветан Лазаров” с всичките справки и приложения представя действителното състояние на активите и пасивите на Института и на финансовите резултати от дейностите, осъществени през годината. В него намират отражение, касовото изпълнение на бюджета, средствата от Европейския съюз и чуждите средства, разходите за амортизация на нефинансовите дълготрайни активи за целия период на финансовата 2023 година, резултатите от проведената инвентаризация, начислените компенсируеми отпуски и всички промени в активите и пасивите.

ДИРЕКТОР НА ИНСТИТУТ ПО ОТБРАНА „ПРОФЕСОР ЦВЕТАН ЛАЗАРОВ”